

Postbus 68 | 1970 AB IJmuiden

Ministerie van Economische Zaken

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Inleiding

Van mei 2016 tot en met april 2017 is voor de tweede maal een recreatieve staandwant survey uitgevoerd, met als doel inzicht te krijgen in de staandwantvisserij in het zoute water. De survey had dezelfde opzet als de eerste survey in 2014 en 2015 (van der Hammen en de Graaf, 2017). Er mag per visser, indien de gemeente ontheffing heeft verleend, op de Waddeneilanden met één recreatief staandwant met een lengte van 100m of in de overige kustgebieden met één recreatief staandwant met een lengte van 30m gevist worden. Vergunningen voor deze vorm van visserij worden elk jaar aangevraagd bij de gemeente.

Aanleiding voor de survey is het monitoren van de omvang en de vangsten van de recreatieve staandwantvisserij.

Methoden

Om inzicht te krijgen in het aantal verleende vergunningen en om deelnemers voor het onderzoek te werven zijn eerst de gemeentes van de kustprovincies door Wageningen Marine Research (WMR) benaderd met de vraag hoeveel vergunningen er zijn uitgegeven in 2015. Vervolgens zijn door de gemeentes contactverzoeken gedaan, waarbij de staandwantvissers zelf via een antwoordkaart vrijwillig konden reageren of zij mee wilden doen aan een 1-jarig logboekonderzoek van WMR. 64 vissers hebben positief gereageerd om mee te doen aan de survey, waarvan er uiteindelijk 43 hebben meegedaan (37 mannen, 3 vrouwen en 3 onbekend). In totaal zijn er 227 vistrups met staandwant geregistreerd.

De survey bestond uit het maandelijks bijhouden van een logboek, met daarin het aantal gemaakte vistrups (gedefinieerd als het legen van het staandwant), de locatie (bij benadering) en de vangst en of deze is meegenomen of is teruggezet. Van de meegenomen vis werd tevens de lengte van de vis genoteerd in de logboeken. De survey had dezelfde opzet als de reguliere recreatieve visserij survey die om de 2 jaar door WMR in samenwerking met onderzoeksbureau Kantar (voormalig TNS-NIPO) wordt uitgevoerd (Van der Hammen en de Graaf, 2017).

Er is recentelijk een aantal maatregelen ingevoerd voor het vangen van zeebaars. Van 1 januari 2017 tot 1 juli 2017 was er een verbod om zeebaars mee naar huis te nemen. Vanaf 1 juli is een "bag limit" (maximale vangst) van 1 zeebaars per persoon per dag toegestaan. Voorheen (vanaf april 2015 tot 1 januari 2017) gold een bag limit van drie zeebaarsen per dag. De minimum aanlandingsmaat voor zeebaars is 42 cm.

DATUM

24 oktober 2017

ONDERWERP

briefrapportage

ONS KENMERK

1725563.OB.mb

POSTADRES

Postbus 68

1970 AB IJmuiden

BEZOEKADRES

Haringkade 1

1976 CP IJmuiden

INTERNET

www.wur.nl/marine-research

KVK NUMMER

09098104

CONTACTPERSOON

TELEFOON

+31 (0)317 48

E-MAIL

marine-research@wur.nl

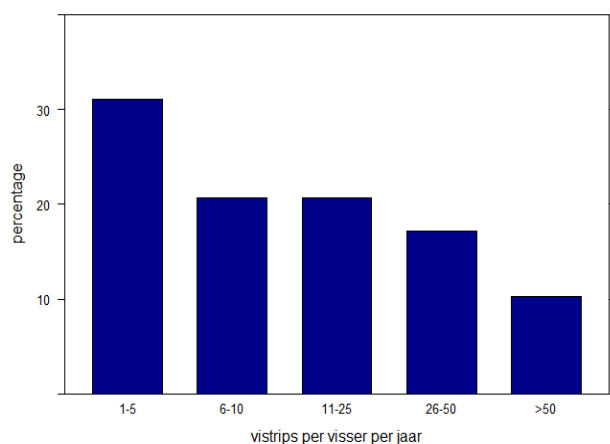
Resultaten

Deelnemers

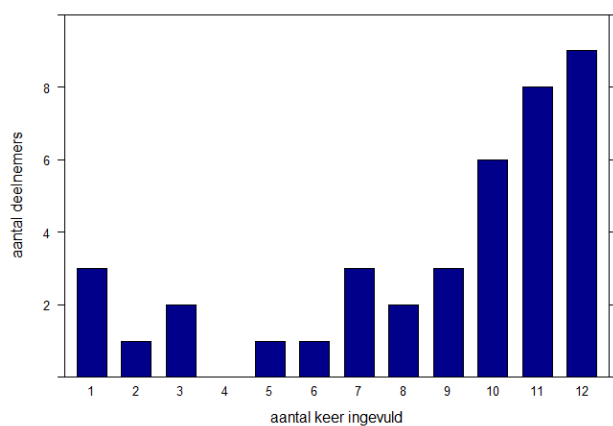
In 2015 waren er 388 staandwantvissers die bij de gemeente een vergunning hebben gekregen (Tabel 1). Van de logboekdeelnemers zeggen de meeste vissers dat ze in 2015 1-5 keer hebben gevist. Een aantal vist meer dan 50 keer per jaar (Figuur 1). Een gedeelte van de deelnemers heeft de logboeken elke maand ingevuld (Figuur 2), maar anderen hebben de logboeken 1-11 keer ingevuld (figuur 2). Van de 43 deelnemers heeft iets meer dan de helft (24) daadwerkelijk gevist in de periode van de survey.

Tabel 1 Aantal verleende vergunningen aan recreatieve staandwantvissers.

Gemeente	2013	2014	2015
Schiermonnikoog	41	37	31
Ameland	321	170	121
Terschelling	15	15	15
Vlieland	52	28	30
Texel	<i>onbekend</i>	<i>onbekend</i>	<i>onbekend</i>
Katwijk	114	119	59
Westland	18	<i>onbekend</i>	19
Zandvoort	16	20	20
Schagen (Zijpe)	53	23	21
Borsele	5	4	4
De Marne	3	4	3
Den Helder	<i>nvt</i>	<i>nvt</i>	<i>nvt</i>
Dongeradeel	10	7	9
Eemsmond	4	7	4
Delfzijl	4	1	1
Ferwerderadeel	3	2	4
Franekeradeel	0	0	1
Harlingen	13	16	16
Kapelle	0	3	2
Reimerswaal	6	8	5
Sluis	2	8	0
Terneuzen	3	<i>geen reactie</i>	<i>geen reactie</i>
Hollands Kroon	10	10	10
Sudwest Fryslan	2	0	0
Winsum	<i>nvt</i>	<i>nvt</i>	<i>nvt</i>
Het Bildt	1	1	1
Vlissingen	15	<i>geen reactie</i>	<i>geen reactie</i>
Hulst	5	10	12
Totaal	716	493	388

Figuur 1 Verdeling van fanatisme-niveaus (aantal vistrips per visser per jaar in 2015).

Figuur 2 Respons op de logboeken: aantal maanden logboek ingevuld.

Vangst

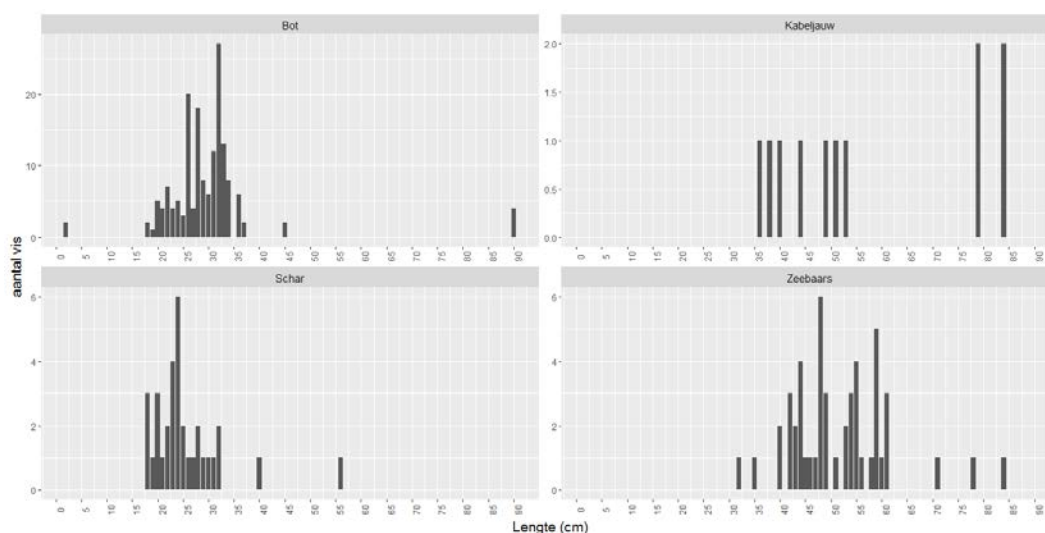
Het meeste werden schar (31%) en bot (27%, Tabel 2) gevangen. Behalve de soorten in de tabel werden er nog meldingen gedaan van horsmakreel, wijting, griet, gul, hondshaai, makreel en schelvis gevangen. Veruit de meeste vis wordt meegenomen (Tabel 2).

Tabel 2
Soortsamenstelling en
% meegenomen van de
vangsten in de
staandwantsurvey en
gemiddelde lengte van
de meegenomen vis.

soort	vangst	percentage meegenomen	gemiddelde lengte (cm)
Schar	31 %	98%	24
Bot	27 %	97%	30
Zeebaars	10 %	71%	49
Diklipharder	5 %	96%	55
Fint	4 %	85%	39
Tong	3 %	100%	45
Tarbot	3 %	73%	23
Spiering	2 %	92%	21
Schol	2 %	25 %	24
Zalm/Zeeforel	2 %	83%	52
Haring	1 %	93%	33
Kabeljauw	1 %	92%	58

Lengteverdeling

De lengte-frequentieverdeling voor de meest gevangen vis (schar, bot en zeebaars) en voor kabeljauw staan in Figuur 3.

Figuur 3 Lengte frequentie verdeling van alle gevangen (meegenomen en teruggezet) bot, kabeljauw, schar en zeebaars gedurende de staandwantsurvey.

Zeebaars

In totaal zijn er in de survey 227 vistrips met staandwant geregistreerd, waarin 112 zeebaarzen zijn gevangen. Het merendeel (80 zeebaarzen) is onttrokken, er zijn 32 zeebaarzen teruggezet. Van de meegenomen vis was 7% kleiner dan de MLS (minimale aanlandingsmaat) van 42 cm.

Een groot gedeelte (38%) van de vissers leegt het staandwant wel eens meer dan 1x per dag (Tabel 3). Van het totaal aantal visdagen met het staandwant, wordt 20% wel eens door eenzelfde persoon op dezelfde dag gedaan (Tabel 3). In 12% van de visdagen werd meer dan 1 zeebaars onttrokken en 21% van de vissers heeft 1 keer meer dan 1 zeebaars onttrokken (Tabel 3).

Voor 1 januari 2017 werd in 9% van de visdagen meer dan 3 zeebaarzen meegenomen en in 66% van de visdagen werd 1 zeebaars meegenomen (Tabel 4). Na 1 januari 2017 werd er nooit meer dan 1 zeebaars meegenomen en werd 50% van de gevangen zeebaarzen ook teruggezet. Dit berust echter op zeer weinig gegevens (12 visdagen, Tabel 4).

DATUM
24 oktober 2017

ONS KENMERK
1725563.OB.mb

PAGINA
5 van 7

Tabel 3 Percentage van (1) het aantal visdagen waarbij twee keer of vaker het staandwant werd geleegd per respondent; (2) het aantal vissers dat tenminste één keer meer dan één keer het staandwant heeft geleegd; (3) het aantal visdagen waarbij meer dan 1 zeebaars werd onttrokken en (4) het aantal vissers dat tenminste één keer meer dan 1 zeebaars heeft onttrokken. Tussen haakjes staat het aantal visdagen (1,3) of vissers (2,4) waarop de berekening is gebaseerd.

1) Visdagen	> 1 trip per dag	20% (188)
2) Vissers	> 1 trip per dag	38% (24)
3) Visdagen	> 1 onttrokken zeebaars per dag	12% (65)
4) Vissers	> 1 onttrokken zeebaars per dag	21% (24)

Tabel 4 Frequentieverdeling van het aantal visdagen met een bepaald aantal onttrokken of teruggezette zeebaarzen op die dag. Tussen haakjes staat het aantal visdagen waarop de berekening is gebaseerd.

Aantal vis per dag	1-05-2016 tot 31-12-2016 (53 visdagen)		1-1-2017 tot 30-04-2017 (12 visdagen)	
	onttrokken	teruggezet	onttrokken	teruggezet
0	18.9%	69.8%	50%	50%
1	66.0%	17.0%	50%	50%
2	3.7%	11.3%		
3	1.9%			
4	3.7%	1.9%		
6	3.7%			
12	1.9%			

Totale hoeveelheid vangst

De bijdrage van de recreatieve staandwantvisserij vormt slechts een klein gedeelte van de totale onttrekking van vis door de recreatieve sector. Voor 2014 was de schatting dat er per recreatieve hengelaar gemiddeld ~14 vissen per jaar werden onttrokken, waardoor de totale onttrekking door recreatieve hengelaars ongeveer ~7 miljoen vissen was in het zoute water (er zijn ~ 500.000 zoutwater hengelaars). De gemiddelde jaarlijkse onttrekking per recreatieve staandwantvisser is hoger: gemiddeld ~46 vissen. Wanneer we uitgaan van een totaal van 388 staandwantvissers, zal de jaarlijkse onttrekking door staandwantvissers ongeveer 18.000 vissen zijn. Dit is slechts een fractie (0.3%) van de totale onttrekking door de zoutwater recreatieve visserij. Hetzelfde geldt voor zeebaars: het aantal onttrokken vissen per staandwantvisser ligt hoger dan bij de recreatieve zoutwaterhengelaars, maar omdat het totaal aantal staandwantvissers veel lager ligt, zijn de totale onttrekkingen van zeebaars door staandwantvissers veel lager dan de totale onttrekking van deze soorten door recreatieve hengelaars (Tabel 5). Kabeljauw wordt per staandwantvisser minder onttrokken dan per hengelaar. Ook van kabeljauw zijn de totale onttrekkingen door staandwantvissers veel lager dan de totale onttrekking door recreatieve hengelaars (Tabel 5).

In gewicht worden jaarlijks door recreatieve hengelaars ongeveer 138 ton zeebaars onttrokken terwijl een zeer grove eerste schatting van de onttrekkingen van zeebaars door de geregistreerde staand want vissers rond de 2 ton ligt.

Tabel 5 Vergelijking onttrokken zoutwatervangsten in aantallen gedurende de gehele surveyperiode van recreatieve staandwantsvissers (2016-2017 survey) met recreatieve zoutwaterhengelaars (2014-2015 survey).

	<i>Staandwant</i>		<i>Hengelaars</i>	
Aantal vissers	388		~500 000	
	# onttrokken per visser	# totaal	# onttrokken per visser	# totaal
Zeebaars	4	~1 600	<1	~176 000
Kabeljauw	<1	~200	2	~945 000
Totaal onttrokken zoutwatervissen	46	~18 000	14	~7 000 000

Discussie staandwantsurvey

De staandwantsurvey is gebaseerd op een steekproef. In het ideale geval is de steekproef representatief voor de totale groep staandwantsvissers. Of dit bij deze studie het geval is, is onbekend. Om dit te achterhalen is goede informatie nodig van de totale groep staandwantsvissers.

De steekproef moet van voldoende omvang zijn. In dit geval hebben 43 deelnemers daadwerkelijk de logboeken ingevuld, waarvan 24 er ook aangegeven hebben daadwerkelijk te hebben gevestigd met het staandwant. Door de lage aantallen deelnemers en aangezien sommige vissers maar weinig hebben gevestigd en sommige vissen maar weinig worden gevestigd, is de nauwkeurigheid van het onderzoek zeer laag. Of de hier gepresenteerde resultaten representatief zijn voor de werkelijke situatie is niet duidelijk.

Het meedoen van staandwantsvissers aan de logboeksurvey is vrijwillig. De deelnemers zijn ervan verzekerd dat de resultaten anoniem blijven. Of de vissers de logboeken volledig eerlijk invullen is echter niet zeker.

Door deze onzekerheden zijn dienen de resultaten in dit onderzoek als eerste indicatie en niet als een nauwkeurige schatting. Om die reden moeten de hier gepresenteerde getallen voorzichtig worden gebruikt.

De belangrijkste verbeterpunten voor het staandwant onderzoek zijn:

- Een hoger aantal deelnemers aan de survey.
- Een betere inschatting van de representativiteit van de deelnemers wat betreft fanatisme niveau. Het is mogelijk dat juist fanatieke vissers mee doen met het onderzoek waardoor de totale vangsten overschat worden. Wanneer juist minder fanatieke vissers meedoen, worden de totale vangsten onderschat.
- Een betere schatting van de totale hoeveel staandwantsvissers. Het totaal aantal staandwantsvissers is nu gebaseerd op het aantal verleende vergunningen door gemeentes. Dit zou kunnen leiden tot een overschatting, omdat waarschijnlijk niet iedereen die een vergunning heeft aangevraagd ook daadwerkelijk heeft gevestigd met het staandwant. Aan de andere kant is het ook mogelijk dat de huidige schatting een onderschatting zijn, omdat er wellicht ook staandwantsvissers zijn die vissen zonder vergunning.

Dankwoord

WMR bedankt hierbij alle vissers die mee hebben gedaan met het staandwantonderzoek.

Referenties

Van der Hammen, T., and De Graaf, M. 2017. Recreational fisheries in the Netherlands: Analyses of the 2015 screening survey, the 2014 – 2015 logbook survey and the 2014 – 2015 Gillnet survey. CVO report: 17.005

DATUM
24 oktober 2017

ONS KENMERK
1725563.OB.mb

PAGINA
7 van 7

Verantwoording

Projectnummer: 4311216005

Dit rapport is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. De wetenschappelijke kwaliteit is intern getoetst door een collega-onderzoeker en het betreffende, verantwoordelijk MT-lid/director van Wageningen Marine Research.

Akkoord:

Onderzoeker

Handtekening:

Datum:

24 oktober 2017

Akkoord:

Manager Integratie

Handtekening:

Datum:

25 oktober 2017